

kiterhetünk a finom intenzitásváltásokra, a peremvidékek élességére (pl. fokozatosan olvad-e a háttérbe, vagy erős kontúrja van stb.), a csillagkörnyezet látnivalóira, és még olyan információkat is megadhatunk, amelyek nem látszanak a rajzon. Az irányokat égtájakkal, de akár pozíciószög értékkel (PA) is megadhatjuk. Ez utóbbi északon 0° , és kelet felé növekszik. A méreteket a látómező törtészeivel, vagy ívpercekben, ívmásodpercekben is megadhatjuk. A teljes észleléshez a rajz mellett részletes leírás is társul, hiszen a szöveg szépen kiegészítheti a grafikus munkát.

Eleinte nem szívesen tájrák a nyilvánosság elé munkáikat az észlelők, pedig a rajzolás inkább tapasztalat és gyakorlat dolga, mintsem a tehetségé. Nagyon sokat fejlődhet rajztudásunk a távcső mellett eltöltött órák során. Hibáinkra is úgy jöhetünk rá könnyen, ha észleléseink eljutnak az illetékes rovatvezetőkhez, akiktől biztosan segítséget kapunk feltárásukhoz és kijavításukhoz.

NAGY ZOLTÁN ANTAL

Kettőscsillagok

Észlelő	Észl.	Műszer
Berente Béla (Kocsér)	6	25 C
Gyenizse Péter (Komló)	17	10,2 L
Keszthelyi Dániel (Gyöngyöstarján)	47	5 L
Kovács Zsolt (Vecsés)*	10	10,6 L
Kocsis Antal (Fűzfőgyártelep)	10	10 T, 15,5 T
Ladányi Tamás (Balatonúzfő)	16	8x30 B, 11 T
Papp Sándor (Kecskemét)	9	24,4 T
Patak Ákos (Pécs)*	6	30,5 T
Sápi Csaba (Kecskemét)	10	20 T
Schné Attila (Nemesvámos)*	5	30 T
Vaskúti György (Vaskút)	10	20 T
Vicián Zoltán (Héhalom)	15	30,5 T

Július és augusztus folyamán 11 amatőr 161 észlelését küldte be a rovatvezetőhöz. Kilencen észlelték a δ Aquilae környéki észlelési ajánlat csillagait.

Külön említést érdemel Keszthelyi Dániel munkája, aki 50/540-es refraktorával az időszak déli egének fényesebb kettőseit vizsgálta át, ami javarészt a Sagittarius, Scorpius, Ophiuchus, Aquila csillagképek páryait jelenti. Kovács Zsolt szintén népszerűbb kettősöket kapott távcsővégre, kis nagyítást alkalmazva (pl. 61 Cyg, γ Ari, θ Ser). Patak Ákos több szoros párral is sikeresen próbálkozott: 305/1525-ös reflektorával, többek között, felbontotta a π^2 UMI-t ($S=0,6$, $DM=1$) és a λ Cas-t ($S=0,6$, $DM=0,3$).

A rovatvezetőtől postabélyeg ellenében még megrendelhető a Binary 3. száma, amelyben kettőscsillag észlelési segédanyagokat olvashatunk 20 oldalon keresztül.

23 Aql

19160+0100(1950) $5^m 3 + 9^m 3$ S= 2",9 PA= 4 1979 AB= STF 2492
19185+0104(2000) 13,5 11,3 66 1958 AC

Berente (25 C, 150x): Nem látszik a társ. **375x:** A narancssárga főcsillaghoz igen közel, kb. 3"-re látszik az igen halvány, kékesfehér társa PA= 6 fokra.

Gyenizse (10,2 L, 205x): Hosszabb szemlélődés után sem találtam a kísérőt, valószínűleg jobb légköri viszonyok kellenének.

Ladányi (11 T, 169x): Többszöri próbálkozásra is negatív.

Papp (24,4 T, 120x): Nagyon eltérő 3"-es pár. A 9 magnitúdós társ még jól látszik az aransárga főcsillag mellett, PA= 5–10. További 11 magnitúdós csillagok 30"–40"-re észlelhetők PA= 130, 330 és 360 irányban. A C komponens egyértelműen nem látszott.

Sápi (20 T, 100x, 163x): A fényes sárgásfehér főcsillag mellett szorosan látszik tisztán elkülönítve a halvány társ, PA= 5. A C észlelése negatív a zavaró Holdnál.

Schné (30 T, 200x): Az AB könnyen, egy-két korongnyi réssel bontott pár, fehér színekkel, nagy eltéréssel, PA= 5. A C negatív.

Vicián (30,5 T, 238x): Könnyen bontott, szoros, nagyon eltérő pár, PA= 0. A főcsillag citromsárga, a kísérő kék. A C nagyon halvány, így nehéz látvány, PA= 70.

Sir William Herschel és Piazzí Smyth is észlelte az AB komponenseket nehéz párként, a még nagyobb kihívást jelentő C-t pedig S. W. Burnham fedezte fel. Webb a főcsillagot sárgának, a szoros társat kéknek figyelte meg. A PA(AB) fokozatosan csökkenőben van, azonban feltehetőleg csak optikai kettősről van szó.

STF 2497 Aql

19176+0530(1950) $8^m 0 + 9^m 1$ S= 30",0 PA= 357 1935
19200+0535(2000)

Gyenizse (10,2 L, 33x, 102x): Szép, széles, közel egyenlő tagokból álló pár. PA= 5–10, DM= 0,5.

Keszthelyi (5 L, 40x): Könnyen észlelhető kettős, S= 30", PA= 350, DM= 1.

Ladányi (11 T, 32x): Szép fényes, színes pár, kissé eltérő tagokból. A főcsillag sárga, a kísérő kékes árnyalatú. 8 és 9 magnitúdó, S= 30", PA= 0.

Sápi (20 T, 40x): Fényes, nyílt pár, É–D-i irányú fekvéssel. A becsült paraméterek: S= 30", DM= 0,6, PA= 355. A főcsillag sárgásfehér, a kísérő vöröses.

Vicián (30,5 T, 117x): Az A sárga, a B komponens kék színű. Nyílt, eltérő csillagok, PA= 355. Kb. 1"-re PA= 220 irányban egy további halvány csillag látszik.

Webb sárgásnak és fehérnek figyelte meg a színcit. Fix pár.

HWE 47 Aql

19181+0251(1950) $8^m 3 + 8^m 4$ S= 0",4 PA= 311
19206+0256(2000)

Berente (25 C, 375x): A rendkívül szoros kettős Airy-korongjai részben összeolvadtak, lefűződés nélkül. A pálcika alakú kép megnyúltságának iránya PA= 310. **600x:** Ez a nagyítás sem hoz többet; a nyugodt pillanatokban a látvány egyértelmű. Kékesfehér színű, egyenlően fényes csillagok.

Patak (30,5 T, 456x, 572x): A kettős észlelése a tagok halványsága miatt igen nehéz, percekkel kell várni a megnyugvó képre. A megnyúlt „súlyzó” alakú kép egyértelmű

a PA= 120/300 tengely mentén, de bontás nincs. A tagok színe fehéressárga. Egy újabb észleléskor jobb nyugodtságnál a nyugodtabb pillanatokban be-bevillan bizonytalanul egy rés a komponensek között.

Vicián (30,5 T, 476x): 7-es seeingnél érintkező korongos kép a nagyon szoros, egyenlő, aransárga párról, PA= 360. Talán egy kissé tágabb 0",4-nél.

A WDS a szögtávolság értékére csak egy 1890-es adatot közöl (0",4), ami valószínűleg tágult a múlt század vége óta, ugyanis Berente és Vicián is könnyebben találta a párt 0,4"-nél. A PA= 311 1979-es epochára vonatkozik.

SAO 124608–SAO 124607 Aql

19232+0306(1950) 8^m3+9^m7 S= 23" PA= 308

19256+0311(2000)

Gyenizse (10,2 L, 102x): Tág kettős, kb. 1 magnitúdó eltéréssel, PA= 290.

Ladányi (11 T, 32x): Már ezzel a nagyítással is könnyű, halvány, kissé eltérő kettős, sárgás főcsillaggal. **54x:** A becsült paraméterek: 9^m5+10^m3 , S= 25", PA= 300.

Papp (24,4 T, 70x): A δ Aql látómezejében észlelhető, a δ -tól ÉK-re. 8,8 és 9,5 magnitúdós sárgásfehér csillagok egymástól 30"-re, PA= 295.

Vaskúti (20 T, 66x): A δ Aql-tól PA= 15 irányban jól látható, nyílt pár, egyenlőtlen fényességekkel, PA= 300.

Vicián (30,5 T, 117x): Vörös főcsillag, sárga, eltérő társsal, PA= 280.

Az Uranometriában kettősként jelzett csillagot a rendelkezésemre álló katalógusokból nem tudtam kettősként azonosítani. A SAO két csillagot jelöl ennél a pozíciónál, amelynek ívmásodperc pontosságú koordinátáiból számoltam ki a szögtávolságot és a PA-t: az eredmény az észlelésekkel tökéletesen megegyezik.

LADÁNYI TAMÁS

⇒ Folytatás a 19. oldalról!

Az európai szekció felhívta az aktív amatőrök figyelmét arra, hogy az észlelések hazai publikációja mellett továbbítsák az IOTA számára is. Jelenleg különösen a Hold-okkultációk adataira van nagy szükség, ezek alapján a Hold profilját szeretnék pontosítani.

Az előadások mellett kulturális programokkal színesítették a rendezők a találkozót. Itt lehetőségünk volt Prága csillagászati nevezetességei között a szépen kiépített Stefanik Bemutató Csillagdát megtekinteni, felkerestük a Prágához közel működő Ondrejovi Csillagvizsgáló 2 méteres teleszkópját, továbbá a Kleti Bemutató Csillagdával ismerkedtünk meg. Ez utóbbi helyen 1 méteres távcsővel is észlelhetnek az amatőrök. A látogatók 57 cm-es teleszkóppal gyönyörködhetnek az égbolt szépségeiben — 1200 m magasan.

A következő, XV. ESOP szimóziiumot a jövő augusztusban tartják, Berlinben. Az ottani amatőr egyesület alapításának 100. évfordulójának alkalmából ünnepélyes programmal várják az érdeklődőket. A pontos időpontot idejében közöljük.

FARAGÓ OTTÓ

MCSE-programok

Budapest: Keddenként tartunk ügyeletet a BME R Klubjában (XI. Műegyetem rakpart 9.) 18–21 óra között. Távcsoépitési tanácsadás, cserebere, előadások, a Budapesti Csoport találkozói.

Pécs: Az APCSE Csillagászati Klubja (Pécs, Szent István tér 17.) minden hétfőn 18 órától várja a tagokat.

Szeged: A Szegedi Csillagvizsgálóban tartjuk összejöveteleinket keddenként 19 órai kezdettel, derült idő esetén észlelés a Csillagvizsgáló kisebb műszereivel.

Zalaegerszeg: minden hónap első szombatján 18 órától várja a Zalaegerszegi Csoport tagjait és a környékbeli amatőr csillagászokat a Városgazdálkodási Kft. kultúrtemében (Zalaegerszeg, Gasparich u. 26.)

Október 27., Szekszárd: Bemutatkozik az MCSE

A szekszárdi Gyermek Házában (Bajcsy Zs. u. 8.) 17:00-tól csillagászati előadások, asztrobazár — találkozó a helyi MCSE-tagokkal és a nagyközönséggel. Derült idő esetén észlelés és bemutatás a Szekszárdi Bemutató Csillagvizsgálóban. Mindenkit szeretettel várunk!

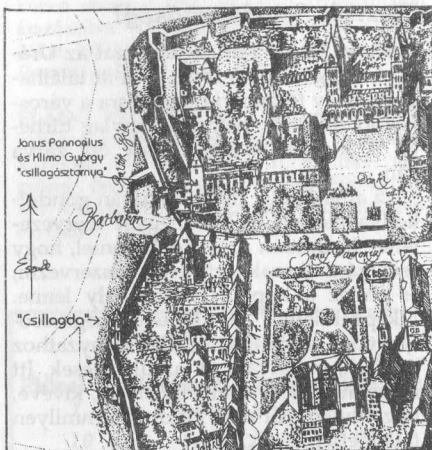
Október 28.: változós találkozó Pécsen

Következő változós találkozóknak Pécs ad otthont. Az egynapos találkozón áttekintjük változásunk helyzetét, körképet adunk nemzetközi kapcsolatainkról, foglalkozunk az észlelési programok kialakításával stb.

A találkozó helyszíne: Nevelők Háza, 7621 Pécs, Szent István tér 17.

Az előadni szándékok Mizser Attilával vegyék fel a kapcsolatot (MCSE, 1461 Budapest, Pf. 219.).

Akik okt. 28./29-ére (szombat/vasárnap) szállást igényelnek, Keszthelyi Sándornál jelentkezzenek (7624 Pécs, Alkotmány u. 3., tel.: (72) 318-399). A szállás díja 1000 Ft/fő.

Csillagászati előadássorozat a BME R Klubjában

Előadásainkat keddenként tartjuk, a Budapesti Műszaki Egyetem R Klubjában (XI. Műegyetem rakpart 9.), 19 órai kezdettel. Rendezvényeinket a XI. kerületi Önkormányzat támogatja.

November 7. RV Tauri változócsillagok (Zsoldos Endre)

November 14. A csillagászat ellensége, a fényszennyezés (Bakos Gáspár)

November 21. Kozmikus távolságskáink (Patkós László)

November 28. Egy évvel az üstökös-becsapódás után (Kereszturi Ákos)

Távcsoves bemutatások a Kiscelli Múzeumban

Péntek esténként távcsoves bemutatást tartunk 18:00-tól a Kiscelli Múzeum udvarán (szept. 8 és nov. 10. között).

A Kiscelli Múzeum címe: Budapest III. ker., Kiscelli u. 108. Megközelíthető a 17-es villamossal vagy a 165-ös autóbusszal.